“ТАСДИҚ МЕКУНАМ”
Ректори Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон
доктори илмҳои техникӣ, дотсент
_______________Назарзода Х.Х.
“ 20 ” ____ 05 ______ соли 2024

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Файзуллозода Бахтовар Сайфулло дар мавзуи “Танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна”, барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз

I. Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълоншуда

Диссертатсияи Файзуллозода Бахтовар Сайфулло ба бандҳои зерини Шиносномаи номгӯйи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз мутобиқат мекунад: 1.1. Равандҳои методологию сохтории ташаккули низоми молиявӣ; 1.2. Сохторҳои низоми молиявӣ ва мақомоти идоракунии он; 1.3. Назария ва методологияи таъсири низоми молиявӣ дар рушди иқтисодиёт; 2.2. Танзими молиявии равандҳои иқтисодию иҷтимоӣ; 2.5. Танзими андоз дар бахшҳои иқтисодиёт; 3.14. Назария, методология ва методҳои заминавии андозбандии субъектҳои хоҷагидор.

II. Мубрамият ва аҳамияти мавзуи интихобшуда

Масъалаҳои танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна дар шароити иқтисоди бозорӣ барои тамоми кишварҳо, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон хеле муҳим маҳсуб меёбад. Дар ин самт, масъалагузорӣ оид ба ташаккул додани механизмҳои танзими андоз дар робита ба фаъолияти субъектҳои хоҷагидорӣ муайянкунанда мебошад. Масъалаи мазкур объекти махсуси омӯзиши коршиносон ва олимони соҳа буда, дар заминаи татбиқи натиҷаҳои илман асоснок танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна мунтазам тақвият меёбад ва дар амалия барои рушди соҳаи воқеӣ равона карда мешаванд.

Ҳамзамон, масъалаи мазкур пайваста дар партави Паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор дода мешавад. Аз ҷумла, дар Паёми навбатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ қайд гардид, ки “Барои нигоҳ доштани рушди босуботи иқтисодӣ, таъмин намудани устувории молияи давлат, афзоиши даромад ва баланд бардоштани самаранокии буҷет заминаи зарурии қонунгузорӣ

фароҳам оварда шуда, корҳо дар самти мукаммал гардонидани низоми миллии молия ва андоз идома доранд".

Бинобар ин, ҳалли масъалаҳои болозикр мубрам будани мавзуи таҳқиқотиро ифода карда, дар робита ба ҷанбаҳои назариявию амалии мактабҳои иқтисодӣ заминаи таҳлили вазъи институтсионалии танзими андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баромад менамояд. Ҳамзамон, танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна дар робита ба ифода аз усулҳои иқтисодию математикӣ имкониятҳоеро фароҳам меорад, ки самтҳои такмили механизми танзими давлатии андозбандии субъектҳои нави хоҷагидорӣ дар кишвар коркард ва пешниҳод карда шавад.

Бо такя ба гуфтаҳои боло ҳаминро қайд менамоем, ки мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Б.С. мубрам буда, дорои аҳамияти илмию амалӣ мебошад.

III. Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ (бо нишон додани навгонӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии онҳо), ки барои он ба довталаб додани дараҷаи илмии дархостшаванда додан мумкин аст

Навгонии илмии таҳқиқот дар асосноккунии коркардҳои илмӣ-методии танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна ва муайян кардани самтҳои такмили механизми танзими давлатии субъектҳои мазкур дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода меёбад.

1. Дар асоси назария ва методологияи танзими давлатии низоми андоз, зимни истифодабарӣ аз дастовардҳои илмии олимони хориҷию ватанӣ маълум карда шуд, ки дар ҳолати ташаккулёбии нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, дар самти танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна дуранамо ва чораҳои пешгирии зуҳуроти буҳронӣ муҳим ба шумор меравад. Зимнан, таҳияи муаллифии низоми андоз пешниҳод карда шуд, ки дар ин асос ҷалби сиёсати монетарӣ ва риояи қоидаҳои андозбандӣ хеле муҳим баромад карда, ба рушди фаъолияти соҳибкорӣ маҷмуи шароит ва омилҳо таъсир мерасонанд. Бинобар ин, дар ин раванд ба эътибор гирифтани имкониятҳои беҳгардонии вазъи институтсионалӣ ва муфидгардонии хароҷотҳои маъмурикунонии андоз ба амал меояд;

2. Дар заминаи татбиқи чорабиниҳои муҳими ҳукуматӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон маълум намудем, ки татбиқи онҳо ба ҳавасмандгардонии раванди соҳибкории хурду миёна ва таъмини устувории буҷет мусоидат менамояд. Бо ин роҳ, сиёсати ҷории макроиқтисодӣ ва ислоҳоти сохторӣ ва институтсионалӣ имкниятҳоеро фароҳам меоранд, ки ниҳодҳои молиявӣ барои сафарбар намудани захираҳо дар самти коркарди ашёи хоми ватанӣ ва усутвор гардонидани вазъи молиявии субъектҳои хоҷагидор ҳаматарафа ҳавасманд гардонида шаванд. Собит намудем, ки бо бартараф намудани камомади касри буҷа ва васеъ намудани сармояи умумӣ субъектҳои хоҷагидор заминаи

андозбандиро устувор гардонида, барои танзим ва беҳтар кардани вазъи молиявии субъектҳои соҳибкорӣ таъсири мусбат мерасонанд;

3. Бо мақсади ташаккули фишангҳои самарабахши танзими давлатии андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурате дар пеш меистад, ки механизмҳои танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна такмил дода шаванд. Бинобар ин, механизми институтсионалии танзими низоми андоз дар шароити бозор коркард ва пешниҳод карда шуд. Зеро дар ин замина фаъолияти субъектҳои иқтисодӣ метавонанд имконияти рушд пайдо намоянд. Баланд бардоштани дараҷаи муфидгардонии меъёрҳо ва таъмини идоракунии давлатӣ имконияти ҳалли масъалаҳои баландбардории сатҳи даромадҳо ва некуаҳволии мардум ба амал меорад. Зимнан, тавассути таҷдиди инфрасохторҳо ва тақвияти хизматрасониҳои иҷтимоии баландсифат дар маҳалҳо имкониятҳои рушд таъмин мегарданд. Аниқ карда шуд, ки ташаккули фишангҳои ҳамгироии фискалии бахшҳои воқеӣ зарурати таҳияи методикаҳои муайян намудани меъёрҳои андозиро дар бар мегиранд. Дар ин замина муфидгардонии гаронии андози субъектҳои иқтисодӣ ва такмили механизмҳои андоз оид ба ҳавасмандгардонии соҳибкории хурду миёна муайянкунанда баромад мекунанд;

4. Ба назар гирифтани татбиқи амалии ҳадафҳои стратегии кишвар вобаста ба арзёбӣ намудани ҷараёни такмили оянддавии танзими давлатии андози субъектҳои хоҷагидорӣ омили муайянкунанда мебошад. Аз ин лиҳоз, механизми такмили оянддавии танзими давлатии андоз барои таъмини рушди соҳибкории хурду миёна дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон коркард ва пешниҳод гардид. Дар робита ба рушди фаъолияти соҳибкории хурду миёна мавқеъгирӣ дар самти таъсири гаронии андоз ба фаъолияти субъектҳо аз тариқи истифодаи усулҳои эконометрикӣ имкониятҳои зиёд дорад. Бинобар ин, механизми танзими давлатии андози фаъолияти соҳибкории хурду миёна таҳия ва пешниҳод гардонида шуд. Маълум карда шуд, ки гаронии андоз ба тариқи тафриқавӣ сатҳи идоракунии иқтисодиётро дар бар гирифта, нишондиҳандаи мазкур барои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бояд ҳангоми муайян намудан манфиати тарафҳо дар сатҳи макро, микро, мезо ва наноиқтисодӣ ба эътибор гирифта шавад;

5. Таъмини такмили механизми танзими давлатии андоз ва вусъат бахшидани дастгирии минбаъдаи соҳибкории хурду миёна зарур арзёбӣ мегардад. Танзими давлатии андози фаъолияти субъектҳои хурду миёна, дар робита бо дастгирии давлатӣ барои тақвият додани бахшҳои воқеии иқтисодӣ ва фаъолияти соҳибкорӣ, тибқи ба роҳ мондани кластери аграрию саноатӣ асоснок гардидаст. Муайян карда шуд, ки такмили механизми иқтисодии устуворгардонии манбаи андоз дар раванди соҳибкорӣ аз иқтидори иқтисодӣ, шаклҳои навоварӣ, сохторӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ вобаста буда, бевосита татбиқи усулҳои эконометрикиро тақозо менамояд. Бо ин роҳ мутобиқгардонии

соҳибкории хурду миёна ба тағйироти муҳити рушди устувори молиявии онҳо самаранок ба роҳ монда мешавад. Дар ин самт идоракунии равандҳои инноватсионӣ бо дарназардошти муқаррар намудани омилҳои таъсирбахш дар таъмини устувории молиявӣ ва васеъ кардани манбаи андоз таъмин мегардад;

6. Ташкили низоми муфидгардонии ҳаҷми бақияи қарзи андозҳо, пардохтҳо ва мунтазам амалӣ намудани истифодаи усулҳои эконометрикӣ дар ин раванд. Аниқ гардонида шуд, ки мукаммалгардонидани механизми иқтисодии устуворгардонии манбаи андози субъектҳои соҳибкории хурду миёна дар оянда ба амал меояд. Ҳамзамон, заминаи моддии афзоиши даромад аз ҳисоби диверсификатсияи истеҳсоли молу хизматрасониҳо ба амал омада, устувории иқтисодию молиявӣ ва васеъгардонии манбаи андозбандӣ дар самти танзими муносибатҳои андозбандӣ таъмин мегардад.

IV. Саҳми илмии довталаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ё коркарди мушкилоти илмӣ бо арзёбии аҳамияти он

Диссертатсияи тақризшаванда аз номгӯйи ихтисораҳо, муқаддима, се боб, ки аз 9 зербоб таркиб ёфтааст, хулоса ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт бо 167 номгӯй иборат мебошад. Диссертатсия аз 202 саҳифаи матни чопӣ таркиб ёфта, 11 расм, 13 ҷадвал, 12 формуларо дарбар мегирад.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамияти мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ асоснок гардида, дараҷаи таҳқиқи он арзёбӣ шудааст, объект ва мавзуи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ ва методологӣ, навгониҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии он муайян карда шудаанд (саҳ 4-16).

Дар боби якуми диссертатсия “Асосҳои назариявии танзими давлатии низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна” (саҳ. 18-70) назарияи танзими давлатии сиёсати андоз ва хусусиятҳои он, субъектҳои соҳибкории хурду миёна ҳамчун объекти андозбандӣ ва истифодаи таҷрибаи танзими давлатии низоми андози кишварҳои хориҷӣ дар иқтисодиёти миллӣ мавриди омӯзиш ва таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст. Муаллиф дар ин фасл вобаста ба таҳқиқоти роҳандозинамудааш иброз доштааст, ки имрӯзҳо ислоҳоти андозӣ то кунун идома дошта, он асосан ба самти идоракунии раванди андоз нигаронида шуда, вобаста ба низоми маъмурикунонии муносибати тарафҳои андозбандӣ аз ҷиҳати хусусиятҳои минтақавӣ асоси риояи қоидаҳои андозбандӣ мебошанд. Таҷрибаи андозбандӣ нишон медиҳад, ки риояи принсипи содагии ба роҳ мондани андоз муаммоҳои ҷойдоштаи андозбандиро аз байн мебарад. Мураккаб будани ин раванд монеаҳоро дар ин самт бештар мегардонад. Аз ин лиҳоз, сиёсати андоз ҳарчи бештар содагардонии низоми андозбандии соҳавиро тақозо менамояд (саҳ 22).

Илова бар ин, муаллиф иброз доштааст, ки имрӯзҳо сохтори иқтисодиёти миллӣ аз рӯйи тамоил бештар дар асоси муомилоти ашёи хом муайян гардида, қисмати асосии ташаккулёбии муносибатҳои иқтисодиро коркарди пахта ва алюминий ташкил медиҳад. Бо мақсади беҳтаргардонии таркиби сохтории иқтисоди миллӣ ва таъмини бевоситаи устувории динамикаи истеҳсоли ватанӣ, танзими андозбандии маҳсулоти ватанӣ асоси заминавӣ баромад мекунад. Ба андешаи муаллиф, ба роҳ мондани танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна ба таъмини рушди иқтисодӣ ва устуворгардонии ҷараёнҳои инноватсионӣ вобастагии зич дорад (саҳ 24).

Ҳамзамон, муаллиф дар ин боб вобаста ба омӯзиши назароти олимони мактабҳои мухталиф иброз доштааст, ки барои Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати фискалии фаъол нисбат ба сиёсати ғайрифаъол афзалият дорад. Бо дарназардошти он, ки дар соли 2023 ҷумҳурии мо ба бисту панҷ кишвари камбизоаттарин мансубදониста шудааст, аммо сохтори андозбандӣ ба мисли кишварҳои пешрафта мебошад. Таъмин намудани давлат бо захираҳои молиявӣ асосан аз ҳисоби азнавтақсимкунӣ, яъне қисми дороиҳои амволии субъектҳои хоҷагидор амалӣ карда мешаванд. Ба андешаи муаллиф, танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна асоси ташаккул додани шаклҳои нави хоҷагидорӣ буда, бо дарназардошти ба эътибор гирифтани хусусиятҳои минтақавӣ таъсирбахш баромад мекунад (саҳ 29).

Ҳамчунин, дар зербоби дуюми ин боб, муаллиф иброз доштааст, ки дар шароити кунунӣ тақвият додани ислоҳоти низоми молияи давлатӣ яке аз чорабиниҳои муҳими Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор рафта, дар алоқамандӣ бо татбиқ намудани ҳадафҳои стратегияи миллии рушд, давраи сифатан нави сиёсати фискалӣ амалӣ гардида истодааст.Татбиқи чунин чорабиниҳо аз ҳавасмандгардонии сохтори маблағгузории буҷет, ҷалб ва танзими сармоягузориҳои хориҷӣ, васеъ кардани иқтидори иқтисодии дохилии давлат ва дар ин замина афзоиш ёфтани ҳаҷм ва андозаи манбаи андозбандӣ ба шумор меравад, ки он ба татбиқи сиёсати воридотивазкунанда ва тақвият додани иқтидори сармоягузории дохилию хориҷӣ мусоидат менамояд (саҳ 41).

Иловатан, муаллиф қайд намудааст, ки бо мақсади таъмин намудани васеъкунии манбаи андоз, дар баробари танзими низоми андоз ва васеъ гардонидани манбаи андозбандӣ; зарур аст, ки ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии низоми хароҷотҳои давлатӣ дар рушди соҳибкории хурду миёнаи истеҳсолӣ аз чорабиниҳои ташкилию иқтисодӣ, иҷтимоию иттилоотӣ ва фарҳангӣ васеъ истифода бурда шавад. Таъмини устувории молиявию буҷети аз ҳисоби сиёсати буҷет бояд ба муносибати мақсадноки барномавӣ бо дарназардошти меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ асос ёбад (саҳ 47).

Назарот ва мавқеи муаллиф чунин аст, ки барои таъмини устувории андоз дар заминаи васеъкунии манбаи андоз аз ҳисоби фаъолияти

соҳибкории хурду миёнаи истеҳсолӣ дар рушди иқтисоди миллӣ, назария ва амалияи давлатҳои пешқадами дар ҳоли рушд қарордошта мавриди омӯзиш ва қарор дода шавад. Аз ин хусус, зарурате дар пеш меистад, ки таҷрибаи ИДМ, кишварҳои Осиё ва кишварҳои тараққикардаро истифода барем, яъне чунин мешуморем, ки масъалаи мазкур характери маҷмуӣ дошта, танҳо дар алоқамандии ҷиҳатҳои афзалиятноки бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ имконияти рушдро ба амал оварда, заминаи хуби устувории мувозинати муносибатҳои андозию буҷетиро тақозо менамояд (саҳ 56).

Дар охири боби якум, муаллиф қайд менамояд, ки низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тавре амал менамояд, ки таносуби сиёсати фискалӣ ва афзалияти фискалӣ тақозои ҳавасмандкунандаи маҷмуи талабот ва пешниҳодро ба миён овардааст. Бинобар ин, низоми амалкунандаи андози Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳол бо пуррагӣ характери танзимкуниро нагирифтааст, яъне майли фискалӣ афзалият дорад. Зарур аст, ки шароити иқтисодии минтақаҳои кишвар бо роҳи ташкил ва истифодаи иқтидори иқтисодӣ дар заминаи коркарди ашёи хоми ватанӣ тавассути тақвияти имтиёзу сабукиҳои андозӣ ва қарзҳои имтиёзнок истифода бурда шаванд (саҳ 68).

Боби дуюми таҳқиқоти диссертатсионӣ ба “Таҳлили вазъи институтсионалии танзими андоз” (саҳ. 71-124) нигаронида шуда, дар ин боб механизмҳои арзёбии андозбандии рушди соҳибкории хурду миёна, таҳлил ва баҳодиҳии вазъи институтсионалии низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна ва маъмурикунонии андоз ба унвони заминаи танзими низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна мавриди таҳлил ва арзёбӣ қарор дода шудаанд.

Муаллиф дар фасли аввали ин боб, механизми таҳлили андозбандии рушди соҳибкории хурду миёнаро ҳамчун қисми таркибии низоми идоракунии андозбандӣ дар ташаккул додани даромадҳо ва таъмини рушди низоми бозорӣ хеле зарур арзёбӣ намудааст. Ба назари муаллиф, дар ин самт, ташаббускорӣ ва созандагии субъектҳои иқтисодӣ мақоми ҳалкунанда дошта, амалӣ намудани он дар тақвият додани рушди соҳибкории хурду миёна имконият пайдо мекунад (саҳ71).

Муаллиф, дар таҳқиқоташ вобаста ба ин боб механизми арзёбии андозбандии субъектҳои хоҷагидори хурду миёна ба таври ҷудогона таҳлилу ифшо намуда, иброз доштааст, ки барои тақвият додани муносибатҳои андозбандӣ, риояи пайдарпаии унсурҳои дар механизми мазкур овардашуда хеле муҳим мебошанд. Онҳо дар заминаи риояи принсипҳои андозбандӣ ва ҳамоҳангии амалиётҳои буҷетӣ ва вариантҳои низомҳои муқарраргардида, имкониятҳои рушди субъектҳои хоҷагидориро таъмин менамоянд (саҳ 77).

Муаллиф ба ин назар аст, ки механизмҳои арзёбии андозбандии рушди соҳибкории хурду миёна дар заминаи нишондодҳои амалиётҳои иқтисодию иҷтимоӣ ҳамчун заминаи устувори таъмини шуғли меҳнат,

истеҳсоли молу маҳсулоти ватанӣ, афзоиши гардиши савдо, бештар гардидани содирот, таъмини устувории моливӣ дар сатҳҳои гуногуни буҷетӣ баромад мекунад (саҳ82).

Баҳри дарки бештари масъалаи мазкур, муаллиф дар боби дуюм вазъи институтсионалии низоми андозбандии соҳибкории хурду миёнаро мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор дода, иброз доштааст, ки дар шароити дигаргуншавии механизми идоракунии рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва ворид шудан ба тарзи нави фаъолияти иқтисодию хизматрасонӣ зарурате дар пеш меистад, ки дар ташаккулдиҳӣ ва сафарбар намудани захираҳо механизмҳои махсус истифода бурда шаванд. Яъне, зарурати истифода бурдани фишангҳои андозию буҷетӣ ҳамчун воситаҳои идоракунии давлатӣ дар заминаи рушди соҳибкории истеҳсолию хизматрасонии инфиродӣ бояд бештар гардад (саҳ 88).

Ба андешаи муаллиф, ба кор даровардани низоми андоз дар самти таъмини устувории андоз дар заминаи васеъкунии манбаи андоз аз ҳисоби фаъолияти соҳибкории хурду миёнаи истеҳсолӣ ҳамчун ҷузъи ҳолати институтсионалӣ ва асоси тақвият додани заминаҳои моддии иқтисоди миллӣ дар ҷумҳурӣ мебошад. Бинобар ин, дар заминаи босуръат афзоиш ёфтани дараҷаи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, аз қабили дараҷаи воқеии ММД, даромадҳои давлатӣ ва андозӣ, сармоягузорӣ, ММД ба ҳар сари аҳолӣ, рушди бахшҳои воқеӣ, аллахусус кишоварзӣ ва саноат имкониятҳо фароҳам мегарданд, ки татбиқ намудани сиёсати молиявию андозӣ ва баланд бардоштани иқтидори иқтисодӣ ба шумор мераванд (саҳ 93).

Ҳамчунон, муаллиф дар таҳқиқоти худ маъмурикунонии андозро ҳамчун заминаи асосии танзими низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна арзёбӣ намудааст. Ба андешаи муаллиф, низоми маъмурикунонии андоз, ҳамчун фишанги муҳими танзими низоми андозӣ, дар робита ба рушди фаъолияти соҳибкорӣ хусусияти хоси маъмурикунонии андозро аз ҳисоби васеъ ба роҳ мондани чорабиниҳои ташкилию иқтисодӣ ва маъмурӣ аз тариқи фароҳам овардани шароити муфид барои фаъолияти субъектҳои хоҷагидор, аз ҷумла соҳибкории хурду миёна, сафарбар менамояд (саҳ 106).

Бар асоси таҳқиқоти амалигардида, муаллиф иброз доштааст, ки дар низоми институтсионалӣ усулҳои гуногуни таъмини самаранокии санҷишҳои андозӣ дар доираи маъмурикунонӣ ҷой дошта, мақомоти андоз дар робита ба истифодаи санадҳои меъёрии назорати андоз онҳоро анҷом медиҳад. Бинобар ин зарурате дар пеш меистад, ки дар ин самт ҷамъоварӣ, таҳлил ва дурнамои фаъолияти институтсионалиро аз ҳисоби муфидгардонии маъмурикунонӣ таъмин намоем. Аз назари муаллиф, дар раванди ҷамъбасти назорати андозӣ ва тартиби ситонидани андозҳо ва ҷаримаҳо, бо дарназардошти хусусиятҳои муносибатҳои ҳуқуқии андоз, ҳангоми истифодабарӣ аз ниҳодҳои институтсионалӣ ва риояи меъёрҳои қонунгузорӣ дар доираи муносибатҳои андозӣ имкониятҳои фаровони

васеъ кардани манбаи андоз ва муфид гардонидани гаронии андоз ба амал меояд (саҳ 109).

Муаллиф дар зербоби марбут ба фасли 2-юм қайд намудааст, ки заминаҳои институтсионалии танзими низоми андоз дар шароити бозор аз рушди соҳибкорӣ вобастагии калон дорад, зеро он заминаи дар амал татбиқ намудани унсурҳои институтсионалӣ ба шумор меравад. Бинобар ин, дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурате дар пеш меистад, ки мушкилиҳои ҷойдошта дар робита ба баланд бардоштани қобилияти харидории аҳолӣ, муфидгардонии хароҷотҳои хизматрасонии нақлиётӣ, фароҳам овардани шароит барои соҳибкорон бобати дастрасӣ ба ашёи хом, дастовардҳои илмию техникӣ ва сармоягузорӣ мавриди истифодабарӣ қарор дода шаванд (саҳ 119).

Боби сеюми таҳқиқоти диссертатсионӣ "Самтҳои такмили механизми танзими давлатии андозбандии соҳибкории хурду миёна" (саҳ. 125-176) дар бар гирифта, танзими муносибатҳои андозии субъектҳои соҳибкории хурду миёна дар заминаи усулҳо ва моделҳои эконометрикӣ, роҳҳои устуворгардонии манбаҳои андозбандии соҳибкории хурду миёна ва такмили механизми танзими давлатии андоз дар заминаи дастгирии соҳибкории хурду миёна мавриди таҳқиқ ва хулосабароиҳо қарор додааст.

Муаллиф, ҷиҳати амалинамоии дараҷаи арзёбии танзими муносибатҳои андозии субъектҳои соҳибкории хурду миёна дар заминаи усулҳо ва моделҳои эконометрикӣ, истифодабарӣ аз унсурҳои институтсионалии рушди механизмҳои танзими давлатии андозиро зарур дониста, барои муайян намудани меъёрҳои муфиди намудҳои андоз, аниқ намудани муносибатҳои андозӣ вобаста ба низоми андозбандӣ, мушаххас намудани самаранокии имтиёзҳои андозӣ, инчунин гаронии андоз дар сатҳҳои алоҳидаи фаъолияти субъектҳои иқтисодӣ истифодаи модели регрессияи дараҷагиро ба мақсад мувофиқ шуморидааст (саҳ 125).

Ба андешаи муаллиф, яке аз нишондиҳандаи муҳимтарини пеш гирифтани батанзимдарорӣ ин гаронии андоз ва муфидгардонии он ба ҳисоб меравад. Бинбар ин зарур аст, ки таносуби умумии воридоти воқеии андоз, имтиёзҳои андозӣ ва қарзҳои андозӣ дар маҷмуъ нисбат ба нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ба назар гирифта шаванд. Муаллиф бар асоси таҳқиқоти роҳандозӣ намудааш қайд менамояд, ки дар раванди ислоҳоти андоз бояд чунин тадбирҳо, ба монанди коҳиш додани гаронии умумии андоз, дараҷаи шадиди андозбандӣ, дар истеҳсолот, ҳавасмандгардонии низоми андозбандӣ дар самти истеҳсолот, содагардонии низоми андоз, истифодаи васеи усули регрессивии андоз, ҳавасмандгардонии ҷалби сармоя ва рақамикунонии маъмурикунонии андоз бояд ба назар гирифта шаванд (саҳ 141).

Муаллиф дар раванди омӯзиш ва таҳлили роҳҳои устуворгардонии манбаҳои андозбандии соҳибкории хурду миёна, ташаккулёбии принсипҳо, равияҳои омӯзишӣ, истифодаи воситаҳои татбиқи санадҳои

ташкилию иқтисодӣ ва меъёрию ҳуқуқӣ дар алоқамандӣ бо рушди фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ ва ҷамъиятиро зарур шуморидааст (саҳ 142).

Илова бар ин, муаллиф ируоз доштааст, ки дар раванди такмил додани механизми иқтисодии устуворгардонии манбаи андоз дар раванди соҳибкорӣ аз иқтидори иқтисодӣ, аз рӯйи шаклҳои навоварӣ, сохторӣ, сармоягузорӣ ва молиявӣ муайян карда мешавад. Татбиқи усулҳои эконометрикӣ имкониятҳоеро фароҳам меорад, ки бо дарназардошти арзёбӣ намудани омилҳои таъсиррасон пешниҳод гардонида мешавад (саҳ 145).

Муаллиф, модели ташкилию иқтисодии устуворгардонии манбаи андози субъектҳои соҳибкории хурду миёна тартиб дода, қайд намудааст, ки ташаккул ёфтани иқтидори иқтисодӣ аз зарурати коркард ва пешниҳод намудани механизми ташкилию иқтисодӣ дар самти мазкур бо дарназардошти моделсозӣ ва дурнамои фаъолияти инноватсионии соҳибкории хурду миёна бар омада, дар робита ба меъёрҳои муқарраргардидаи ташкилию ҳуқуқӣ ва барномавӣ амалӣ гардонида мешавад. Дар доираи модели мазкур, таҷдиди назар намудани рушди фаъолияти соҳибкории хурду миёна ба таъсисёбӣ ва афзоиш ёфтани нишондиҳандаҳои молиявӣ, муфидгардонии гаронии андоз ва васеъгардонидани манбаи андоз асос ёфта, дар ин замина ташаккул ва тасдиқи қабули санадҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва барномаҳои ҳукуматӣ, бо мақсади таъмини афзоиши иҷтимоию иқтисодӣ, таҳлили миқдории рушди минбаъдаи соҳибкорӣ, барои ноил гаштан ба ҳадафҳои стратегӣ дар кишвар ва минтақаҳои алоҳидаи он ҳамчун заминаи таъсирбахш ба роҳ монда мешавад (саҳ 148).

Мувофиқ ба назароти муаллиф, такмили механизми иқтисодии устуворгардонии манбаи андози субъектҳои соҳибкории хурду миёна дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар аз он вобаста мебошад, ки давлат ба воситаи истифодаи усулҳои танзими иқтисодӣ ҳиссаи муайяни даромади худро дар шакли марказонидашуда ҷамъоварӣ намуда, дар ин асос буҷаи давлатро устувор мегардонад. Дар ин замина, даромади буҷет асоси таъмини рушди иқтисоди миллии кишварро ташкил дода, саҳмгирии он ба амалӣ намудани вазифаҳои иҷтимоию иқтисодӣ равона карда мешавад (саҳ 157).

Муаллиф дар бобати такмили механизми танзими давлатии андоз дар заминаи дастгирии соҳибкории хурду миёна иброз доштааст, ки дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар робита ба такмили муносибатҳои бозорӣ ташаккул ёфтани механизми танзими давлатии андоз, бо дарназардошти дар заминаи дастгирии соҳибкории хурду миёна тақвият додани шаклҳои нави хоҷагидорӣ, хеле муҳим мебошад (саҳ 160).

Инчунин, ба андешаи муаллиф механизми такмили ояндавии танзими давлатии андоз дар заминаи дастгирии соҳибкории хурду миёна дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон аз маҷмуи унсурҳои ташкилию ҳуқуқӣ, иқтисодию техникӣ ва иттилоотию иртиботӣ ба оянда

нигаронида шуда иборат мебошад. Мақсад аз амал намудани чунин механизм, нишон додани татбиқи амалии ҳадафҳои стратегии кишвар вобаста ба арзёбӣ намудани чараёни такмили ояндавии танзими давлатии андоз дар робита ба рушди фаъолияти субъектҳои соҳибкории хурду миёна ба нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ мебошад (саҳ 162).

Мувофиқ ба назари муаллиф, дар рафти татбиқи сиёсати давлатии нисбат ба фаъолияти соҳибкории хурду миёна, ҷиҳатеро бояд баэътибор гирифтан лозим аст, ки арзёбии омилҳои таъсиррасонро дар ин самт бо мақсади рушди субъектҳои хоҷагидор дар Ҷмуҳурии Тоҷикистон сафарбар намоем. Яъне, танзими давлатии андоз шароити муайянкунанда барои таъмини самаранокии фаъолияти соҳибкории хурду миёна ба тариқи комплексӣ дар таъмини рушди иқтисоди миллӣ ва сатҳи некуаҳволӣ равона карда шавад (саҳ 172).

Дар охири боби 3-юм муаллиф қайд намудааст, ки татбиқи ҳадафҳои стратегӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рушд ва тақвият ёфтани соҳибкории хурду миёна бевосита вобаста буда, дар ин самт тақвияти танзими давлатӣ ва дастгирии субъектҳои хоҷагидор муайянкунанда баромад мекунад. Маҳз ҳамин ҷиҳат, вазъи кунунии механизми андози Ҷумҳурии Тоҷикистонро ифода карда, зарурати омӯзиши муайян намудан ва арзёбии ҳолати таъсиррасонии андозбандиро ба нишондиҳандаҳои иқтисоди миллӣ инъикос менамояд (саҳ 174).

Дар хулоса ва пешниҳодҳо (саҳ. 177-179) натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, инчунин тавсияҳое, ки аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд, мавриди пешниҳод қарор дода шудаанд.

V. Натиҷаи интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ 10 мақола (дар ҳаҷми 6,7 ч.ч. нашр гардидааст) аз инҳо 4 мақола дар маҷаллаҳои илмии аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда ба табъ расидаанд.

Дар асоси натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсия муайян карда шуд, ки натиҷаҳои он дар конференсияҳои гуногуни байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва инчунин дохили донишгоҳӣ барои солҳои 2016-2023 мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

VI. Аҳамияти назариявӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои таҳқиқот бо дарназардошти тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо дар асоснокнамоии назариявӣ ва методии такмили низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна ва танзими давлатии он зоҳир мегардад.

Пешниҳод ва тавсияҳои дар диссертатсия ироа ва татбиқшаванда бо таъмини мувозинати муносибатҳои андозӣ ва табдил додани он ба омили рушд аз муносибати давлат бо субъектҳои хоҷагидор асоснок карда шудааст. Пешниҳод ва тавсияҳои дар кори диссертатсионӣ мушаххасшуда метавонанд дар рушди воқеии соҳибкории хурду миёнаи

миллӣ, суботи сиёсӣ ва иқтисодии кишвар, таҳким ва густариши равобит байни субъектҳо ва бахшҳои мухталифи иқтисоди кишвар заминагузор бошанд. Ҳамзамон, хулоса ва пешниҳодоти тавсияшаванда, дар ноилшавӣ ба ҳадафҳои миллии рушд, дастёбӣ ба натиҷаҳои дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон дарҷ гардида, саҳмгузор бошанд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он ифода меёбанд, ки натиҷаҳои бадастомадаро метавон зимни коркади санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии марбут ба низоми андозбандии миллӣ ба таври васеъ истифода намуд. Татбиқи ҳадафҳои стратегӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рушд ва тақвият ёфтани соҳибкории хурду миёна бевосита вобаста буда, дар ин самт тақвияти танзими давлатӣ ва дастгирии субъектҳои хоҷагидор муайянкунанда баромад мекунад. Аз ин хотир, тавсия ва пешниҳодҳои дар кори таҳқиқотӣ роҳандозишуда, метавонанд дар коҳишдиҳии гаронии андоз, татбиқи имтиёзҳои андозӣ дар амал таъсиргузор бошанд. Тавсияҳои пешниҳодгардида аз тарафи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бе мамоният метавонанд мавриди истифода қарор дода шаванд. Муқаррароти назариявӣ ва тавсияҳои амалии таҳқиқотро метавон дар раванди ба роҳ мондани таълимот дар зинаи бакалавриат ва магистратура истифода намуд.

Аҳамияти иқтисодии таҳқиқот аз он иборат мебошад, ки натиҷаҳои диссертатсия метавонанд ба рушди соҳибкории хурду миёна ва дар ин замина ба таҳрик ва тавсеаёбии соҳибкорӣ ва ҳамгироии бахшҳои мухталифи иқтисоди миллӣ боис гардида, бо ин роҳ амнияти иқтисодии кишвар дар шароити ноустувории иқтисоди ҷаҳон таъмин карда шавад.

Аҳамияти иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия дар он аст, ки дар натиҷаи тавсеаёбии соҳибкории хурду миёна, масъалаи таъсиси ҷойҳои нави корӣ, бунёди шуғлҳои муосир вобаста ба истифодаи технологияҳои муосир ва гузариш ба иқтисоди рақамӣ таъмин мегардад, инчунин дар натиҷаи тавсеаёбии ин соҳа, ҳавасмандии аҳолии минтақаҳои кишвар барои ба соҳибкории хурду миёна вобаста ба иқтидор ва имконоти минтақа ва шаҳру рустаҳои кишвар бештар мегардад.

VII. Мутобиқати тарҳи диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсия ба меъёрҳои гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз, омода намудани диссертасия ва санҷиши диссертатсия аз ҷониби Шурои диссертатсионӣ ва дигар талаботи муқаррароти илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023 № 295 "Дар бораи ворид намудани иловаҳо ба Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон" аз 30 июни соли 2021 № 267" тасдиқ карда шудааст. Диссертатсия бо забони

равшани илмӣ бо истифода аз истилоҳоти қабулшуда навишта шудааст ва мувофиқи талаботи қабулшуда барои чунин кор мураттаб карда шудааст.

VIII. Эродҳо нисбат ба кори диссертатсионӣ

Новобаста аз муваффақияту комёбиҳои таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Бахтовар Сайфулло, ки дорои арзиши баланди илмӣ мебошанд, як қатор камбудию норасоиҳоро низ мушоҳида кардан мумкин аст, ки онҳо наметавонанд арзиши баланди таҳқиқотро коста гардонанд. Ҳамзамон, бо ин камбудиву норасоиҳо ва баҳсноки кори диссертатсионӣ аз масъалаҳои зерин иборат мебошанд:

1. Дар зербоби 1.1 муаллиф иброз доштааст, ки коркарди сиёсати андоз дар асоси муносибати комплексӣ бо дарназардошти баэътибор гирифтани хусусиятҳои минтақавии он омили муҳими рушди иқтисоди миллӣ мебошад. Тавре муаллиф қайд намудааст, ин масъала ба таваҷҷуҳи махсуси ҳам олимони ватанӣ ва ҳам хориҷӣ қарор гирифтааст. Хуб мешуд, ки муаллиф дар ин робита манзури олимони ватаниро бештар шарҳу тавзеҳ медод.

2. Дар зербоби 1.2., муаллиф субъектҳои соҳибкории хурду миёнаро ба унвони объекти андоз муаррифӣ намудааст. Аммо дар бораи кадом категорияи соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба соҳибкории хурду миёна дохил карда мешавад, маълумоти кофӣ вуҷуд надорад, инчунин маълумот дар бораи раванди арзёбӣ намудани хусусиятҳои фаъолияти субъектҳои соҳибкории хурду миёна ҳамчун объекти андозбандӣ таваҷҷуҳи бештар зоҳир намудан, мувофиқ ба мақсад мебошад.

3. Дар зербоби 1.3. муаллиф дар ҷадвали 1.3.1., муаллиф рӯйхати мамлакатҳои дорои сатҳи баланди гаронии андозро пешниҳод намудааст, ба назари мо хуб мешуд, ки муаллиф сатҳи гаронии андозро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қиёс намуда, шарҳу тавзеҳи онро мавриди пешниҳод қарор медод. Ҳамзамон, дар ин зербоб муаллиф низоми андозии Шведсияро мушобеҳ бо низоми андозии Ҷумҳурии Тоҷикисон донистааст, баҳри тасҳеҳи чунин далел, хуб мешуд муаллиф чунин шабоҳатро тафсири бештар медод.

4. Дар зербоби 2.1., муаллиф механизмҳои арзёбии андозбандии хурду миёнаро мавриди таҳлил қарор додааст. Ба андешаи мо, баҳри беҳтар намудани зербоби мазкур, ифшои унсурҳои асосии идоракунии механизми андоз мувофиқи мақсад мебошад.

5. Дар зербоби 2.2., дар натиҷаи таҳлили маълумотҳои оморӣ, муаллиф вазъи институтсионалии низоми андозбандиро таҳқиқ намудааст, аммо дар бораи такмил додани низоми андозу буҷа ҳамчун унсури институтсионалӣ маълумоти кофӣ пешниҳод накардааст, аз ин лиҳоз, баҳри пурратар намудани ин зербоб тафсири бештар дар робита ба ин ҳолат метавонад сатҳи таҳлилро хубтар нишон диҳад.

6. Зербобҳои 3.1 ва 3.2 ба масъалаи танзими муносибатҳои андозӣ ва роҳҳои устуворгардонии манбаҳои андозбандии соҳибкории хурду

миёна бахшида шудаанд. Аз назари мо, муаллиф бояд масъалаи танзими муносибатҳои андозӣ ва роҳҳои устуворнамоии манбаъҳои андозиро бештар шарҳу тавзеҳ диҳад.

7. Дар зербоби 3.3., муаллиф такмили механизми танзими давлатии андозро дар заминаи дастгирии соҳибкории хурду миёна мавриди ташвиқу тарғиб қарор додааст. Ба назари мо, мушаххаснамоии механизмҳои такмили танзими давлатӣ бояд ҷолибтар шарҳу тавзеҳ дода шаванд.

IX. Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ

Файзуллозода Б.С., худро ҳамчун мутахассиси собитқадам ва касбиятдошта дар соҳаи молия ва андоз нишон дода, мустақилона аз ҳалли муаммоҳои дар ин самт бавуҷудомада баромада метавонад. Кори диссертатсионии унвонҷӯ Файзуллозода Б.С., ба ихтисоси интихобнамудааш мутобиқат менамояд. Мавзуи диссертатсионии таҳқиқшаванда, сохтор ва мазмуни он ба муқарароти шиносномаи феҳристи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз мувофиқат мекунанд: 2.4. Пешгӯйи ва банақшагирии буҷетию андозӣ дар иқтисоди бозорӣ; 2.5. Танзими андозии бахшҳои иқтисодиёт. 2.6. Назарияи бунёди системаи буҷетию андозӣ. 2.9. Асосҳои назариявӣ, афзалиятҳои сиёсати андозӣ ва самтҳои асосии ислоҳоти низоми андозӣ. 2.16. Сиёсати буҷетию андозии давлат дар иқтисоди бозорӣ. 2.20. Шаклдигаркунии низоми буҷетию андозӣ дар марҳилаҳои гуногуни рушди иқтисодиёт: фишангҳо ва амсилаҳои мутобиқсозӣ. 2.22. Назорати давлатии ҳуқуқвайронкуниҳои андозӣ. 2.27. Иқтидори андозии минтақа ва субъектҳои алоҳида. 3.14. Назария, методология ва методҳои заминавии андозбандии субъектҳои хоҷагидор. 3.15. Муносибгардонии портфели андозии субъектҳои хоҷагидор. 3.16. Мониторинги саҳми андозии субъектҳои хоҷагидор. 3.17. Таҳқиқоти вобастагии байни нарх ва андозбандӣ. 3.18. Консепсияи машваратҳои андозӣ ва экспертизаи андозӣ. 3.19. Назарияи қабули қарорҳо ва методҳои идоракунии хавфҳои молиявӣ ва андозӣ. 3.30. Баҳисобгирии андоз ҳамчун унсури андозбандӣ мувофиқат менамояд.

X. Хулосаи умумӣ аз рӯйи диссертатсия

Таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Бахтовар Сайфулло дар мавзуи “Танзими давлатии рушди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз пешниҳод шудааст, кори илмии мукаммал ва бaанҷомрасида буда, дар он натиҷаҳои нави назариявӣ ва амалии аз ҷиҳати илмӣ асоснок ба даст оварда шудаанд.

Мубрамӣ, навгонӣ, асоснокии муқарароти асосии илмӣ, хулоса ва пешниҳодҳо, инчунин аҳамияти он барои илми иқтисодӣ ва амалияи пешбурди низоми андозбандии соҳибкории хурду миёна гувоҳӣ медиҳад, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ дар маҷмуъ ба талаботи бандҳои 31, 33, 34,

35 тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 367 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда ва муаллифи он - Файзуллозода Бахтовар Сайфулло барои додани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.07 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз сазовор мебошад.

Дар ҷаласа 11 - нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: “тарафдор” - 11 нафар, “зид” - нест, “бетараф” - нест.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи андоз ва суғуртаи Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, суратҷаласаи №10 аз 18.05.2024 муҳокима ва тасдиқ карда шудааст.

Раиси ҷаласа:
мудири кафедраи андоз ва суғурта
Донишгоҳи давлатии тиҷорати
Тоҷикистон **Раҷабов К.Р.**

Эксперт:
муовини аввал, муовини ректор оид ба
таълим, номзади илмҳои иқтисод, аз рӯйи
ихтисоси 08.00.05 - иқтисодиёт ва
идоракунии хоҷагии халқ **Қурбонов А.Р.**

Котиби ҷаласа:
н.и.и., муаллими калони
кафедраи андоз ва суғурта **Марупова Н.Ш.**

Суроғаи донишгоҳ: 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯчаи Деҳотӣ ½
Тел.: (+992) 938292929; Почтаи электронӣ: www.tguk.tj

Имзои Раҷабов К.Р., Қурбонов А.Р. ва Марупова Н.Ш.-ро тасдиқ менамоям:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсус **Пирзода С.С.**